

**LÄNSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 2

DOM
2009-07-10
Meddelad i
Göteborg

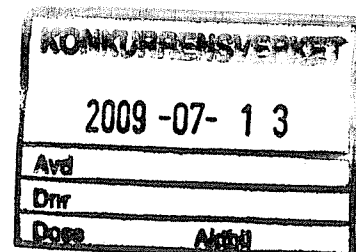
Mål nr
1553-09 E
Rotel 22

SÖKANDE

Carl Lamm AB, 556228-8851
Box 1536
171 29 Solna

Ombud:

Advokaten Fredrik Linder
Jur.kand. Emma Berglund
Hamilton Advokatbyrå Stockholm HB
Box 715
101 33 Stockholm

MOTPART

Uddevalla kommun
451 81 Uddevalla

ÖVERKLAGAT BESLUT

Uddevalla kommuns tilldelningsbeslut den 23 februari 2009

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU)

DOMSLUT

Länsrätten avslår ansökningen.

Dok.Id 163058

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 53197 400 15 Göteborg	Sten Sturegatan 14	031-732 70 00 E-post: lansrattengoteborg@dom.se	031-711 78 59	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Bakgrund

Uddevalla kommun har genomfört en funktionsupphandling genom ett öppet förfarande för hyra av multifunktionsskrivare inräknat kopiering, utskrift samt skanning i form av funktion som tjänst där kommunen endast betalar en kostnad per kopia, en s.k. klickkostnad. I denna klickkostnad ska alla kostnader för maskiner och maskinernas funktion vara inräknade. Inga andra kostnader får tillkomma. Klickkostnaden ska lämnas dels på svartvit kopia, dels på färg och ska gälla per maskinindelning. Utvärderingsgrunden är enligt punkt 43 i Anbudsinbjudan lägsta anbudspris. Enligt utvärderingsmodellen kommer anbudsgivarnas priser att utvärderas avseende fyra maskintyper. Samtliga maskintyper ska utvärderas för svartvita utskrifter/kopior och två av maskintyperna, som har sådan kapacitet, ska även utvärderas för färgutskrifter/kopior. Kommunen har den 23 februari 2009 beslutat att ingå avtal med Trollhättans Kontorsmaskiner AB. Avtalet kommer att tecknas tidigast den 5 mars 2009.

Länsrätten beslutade interimistiskt den 4 mars 2009 på ansökan av Carl Lamm AB att upphandlingen inte får avslutas innan länsrätten slutligen prövar upphandlingen eller beslutar något annat.

Carl Lamm AB (bolaget) har ansökt om överprövning av tilldelningsbeslutet och yrkar att upphandlingen ska göras om. Bolaget anför i huvudsak följande. Bolaget riskerar att lida skada enligt 16 kap. 2 § första stycket LOU eftersom bolaget, om kommunens anbudsinbjudan hade utformats i enlighet med LOU, hade haft en god möjlighet att antas som leverantör. Bolagets anbud skulle även kunna resultera i ett lägre totalpris för kommunen än det totalpris kommunen kan komma att erlægga till upphandlingens vinnare, Trollhättans Kontorsmaskiner AB, under avtalstiden.

Utvärderingsmodellen

De mycket omfattande utskriftsvolymer i kommunens utvärderingsmodell saknar helt förankring med de verkliga utskriftsvolymer som kommunen anger i anbudsinbjudan. Enligt punkt 22 och 44 i Anbudsinbjudan har den upphandlande myndigheten uppskattat en årsförbrukning om ca 3 miljoner utskrifter/kopior, varav 90 %, eller 2,7 miljoner, utgörs av svartvita utskrifter/kopior och resterande 10 %, eller 300 000, utgörs av färgutskrifter/kopior.

Kommunens utvärdering baseras emellertid på tio intervall om 1 miljon klick upp till 10 miljoner klick per maskintyp för svartvita utskrifter/kopior och tio intervaller om 100 000 klick upp till 1 miljon klick per maskintyp för färgutskrifter/kopior. Detta innebär att sju av de tio intervallen i utvärderingsskalan helt saknar förankring med verkliga utskriftsvolymer och kommer i praktiken aldrig att tillämpas under avtalstiden. Trots detta har ett pris i intervall 10 samma vikt i utvärderingsmodellen som ett pris i intervall 1. Kommunens utvärderingsmodell är heller inte anpassad till att 90 % av årsförbrukningen avser svartvita utskrifter/kopior medan 10 % avser färgutskrifter/kopior. Tvärtom får pris för färgutskrifter/kopior en avsevärt högre vikt än pris för svartvita utskrifter/kopior i utvärderingsmodellen.

Enligt regeringsrätten (RÅ 2002 ref 50) ska en utvärderingsmodell vara så utformad att den är ägnad att leda till ett rättvisande resultat och få fram det bästa anbudet. Kommunens utformning av utvärderingsmodellen gör att en utvärdering enligt modellen omöjlig kan leda till ett rättvisande resultat och strider därför mot transparensprincipen, likabehandlingsprincipen och 1 kap. 9 § LOU.

Maskintyp 1

Kommunen har i punkt 22 i Anbudsinbjudan angett att myndigheten vill ha valmöjlighet att köpa maskiner av maskintyp 1 och att anbudsgivarna därför ska lämna ett rent anskaffningspris på denna maskintyp. Kommunen har dock angett att anskaffningspriset inte ska bedömas vid utvärderingen av upphandlingen. Kommunen har således för avsikt att eventuellt köpa in maskiner, men utan att varken ange vilka kriterier som kan komma att utvärderas eller att genomföra en utvärdering. I övrigt är denna del av Anbudsinbjudan mycket oklar då det inte framgår hur många maskiner av maskintyp 1 som kommunen eventuellt vill anskaffa under avtalstiden. Om kommunen beslutar sig för att anskaffa sådana maskiner ändras förutsättningarna för upphandlingen eftersom den utgör en funktionsupphandling vari kommunen varken hyr eller köper några maskiner. Kommunens valmöjlighet att köpa maskiner av maskintyp 1 enligt Anbudsinbjudan strider därför mot transparensprincipen, likabehandlingsprincipen och 1 kap 9 § LOU.

Bör-krav som inte utvärderas

Kommunen ställer i anbudsinbjudan ett par bör-krav. Enligt punkt 21 i Anbudsinbjudan bör anbudsgivaren ha ett miljöledningssystem och enligt punkt 22 är det önskvärt att kommunen från maskinerna kan skanna till mapp.

Bör-krav kan användas i en upphandling under förutsättning att de utvärderas. I upphandlingen kommer emellertid det anbud med lägst pris att antas. Redan mot bakgrund av den valda utvärderingsmodellen saknas därför möjlighet att ta hänsyn till bör-krav i upphandlingen. Om kommunen hade velat ta hänsyn till bör-krav skulle kommunen istället ha valt utvärderingsgrunden det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

Det följer av fast praxis att det av ett förfrågningsunderlag ska framgå hur eventuella bör-krav kommer att utvärderas och att bör-krav inte får bortses från utan måste utvärderas. Detta framgår bl.a. av Kammarrättens i Sundsvall dom i mål nr 3243-04. Genom att kommunen har angett ovanstående bör-krav utan att göra en utvärdering av kraven strider agerandet mot transparensprincipen, likabehandlingsprincipen och 1 kap. 9 § LOU.

Praktisk tillämpning av avtalet

Det kan inte uteslutas att bolagets anbud, sett över hela avtalstiden och med hänsyn till de maskintyper som i praktiken kommer att nyttjas, leder till ett lägre totalpris för kommunen än det totalpris kommunen skulle erlagga till upphandlingens vinnare, Trollhättans Kontorsmaskiner AB, under avtalstiden.

I punkt 22 i Anbudsinbjudan anges att för att leverantören ska kunna tillhandahålla de rätta maskinstorlekarna och antalet maskiner för att uppnå den mest kostnadseffektiva lösningen för båda parter, krävs en ordentlig genomgång med beställare och leverantör, i samband med avrop på kommande tecknat ramavtal. Mot bakgrund av att anbudsgivarna enligt kommunens utvärderingsmodell kan ha en differentierad prissättning avseende de olika maskintyperna kommer vinnande anbudsgivare vilja styra användandet till maskintyper med högt anbudspris medan kommunen kommer att ha motsatt intresse. Anbudsinbjudan möjliggör således för vinnande leverantör att utnyttja sin förhandlingsstyrka och förhandla sig till ett så högt pris som möjligt genom val av maskintyper. Detta faktum understryker att utvärderingsmodellen saknar verklighetsförankring och inte kan leda till ett rättvisande resultat.

Kommunen skulle kunna ha undvikit ovanstående problematik genom att endast fråga efter pris på utskrifter/kopior för svartvit respektive färg utan att blanda in olika maskintyper. Givetvis skulle kommunen även ha kunnat

efterfråga rabatter i vissa intervaller under förutsättning att den uppskattade volymen inte saknar verklighetsförankring, vilket nu är fallet. Det faktum att 22 presumtiva anbudsgivare begärt ut kommunens Anbudsinbjudan men att endast tre inkommit med anbud talar även för att majoriteten av leverantörerna på den aktuella marknaden uppfattat att utvärderingsmodellen saknar verklighetsförankring.

Skada

Som framgår av det ovan anförda strider kommunens genomförande av upphandlingen i flera avseenden mot LOU. Eftersom bolaget hade haft en god möjlighet att antas som leverantör om Anbudsinbjudan utformats i enlighet med LOU kan bolaget därför komma att lida skada enligt 16 kap. 2 § första stycket LOU.

Det kan emellertid konstateras att det enligt rättspraxis inte krävs att konstaterade brister i upphandlingen faktiskt har medfört eller kan komma att medföra att sökanden inte vinner upphandlingen för att åtgärder enligt 16 kap. 2 § första stycket LOU ska komma ifråga. Kammarrätten i Stockholm har i mål 5351-04 anslutit sig till Kammarrättens i Göteborg bedömning av begreppet skada i mål 622-04. Kammarrätten i Stockholm förordnande att den upphandlande myndigheten skulle vidta rättelse i viss del av anbudsutvärderingen trots att rättelsen i sig inte skulle leda till att sökanden skulle komma att vinna upphandlingen.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser Carl Lamm att det står helt klart att bolaget kan komma att lida skada i den mening som avses i 16 kap. 2 § första stycket LOU.

Uddevalla kommun anser att bolagets talan ska lämnas utan bifall och anför i huvudsak följande. Tidigare har kommunen haft avtal med volymer på 10 miljoner utskrifter/kopior. När dessa avtal löpte ut gjordes en ny upphandling med en lägre volym eftersom kommunen blivit Emas-verifierad. Kommunens uppgift om en beräknad årsvolym om 3 miljoner utskrifter/kopior kommer från den nuvarande leverantören, dvs. bolaget, och är baserat på det underlag som ligger till grund för bolagets tidigare effektuerade faktureringar.

Vidare anges i punkt 22 i Anbudsinbjudan att kommunen har ett ärendehanteringssystem till vilket man ska kunna inskanna handlingar. Detta är i grunden ett ska-krav om att det ska kunna gå att skanna till e-postadress. I och med att digital teknik är komplicerad har det istället angetts att det är önskvärt att från maskinerna kunna skanna till mapp. Det rör sig således inte om ett ska-krav, eftersom det då fanns en risk att detta inte skulle kunna uppnås av presumtiva anbudsgivare.

Vad det gäller viktningen mellan kopior i svartvitt och färg i anbudsförfrågan har dessa volymer angetts i miljoner respektive hundratusental. Därmed finns en vikt inbyggd i förfrågan och det ligger i sakens natur att kostnaden för färgkopior är högre än för svartvitt.

För de i anbudsförfrågan förekommande bör-kraven gäller att dessa lika väl kan vara en del av kvalificeringen, vilket är fallet i miljödelen med hänsyn tagen till aktuell miljöblankett.

Vad gäller bolagets invändning om att kommunens valmöjlighet att köpa maskiner av maskintyp 1 inte har utvärderats och är mycket oklar anges följande. Det innevarande avtalet bygger på samma princip som den nu aktuella upphandlingen, dvs. köp av en tjänst. Under denna avtalsperiod har det från bolagets sida framförts att det inte går att få lönsamhet i mind-

re maskintyper med mycket låg volym. Detta är förståeligt och är anledningen till att ett pris på den minsta maskintypen har efterfrågats. Denna maskintyp ska inte anslutas till kommunens datanät, utan kommer att användas som lokal skrivarfunktion med kopieringsmöjlighet. För att inte dra ner helheten i ekonomin för motparten ska dessa maskiner med mycket liten volym inte ingå i tjänsten. När behovet av dessa maskiner uppstår ska de köpas rent. När upphandlingen startades fanns ingen uppgift i organisationen om det exakta behovet av dessa maskiner och för att inte behöva genomföra ytterligare en upphandling togs denna del med. Det antal maskiner som det kan bli fråga om är försumbart i sammanhanget.

Vad gäller bolagets vidare invändningar om tillämpad utvärderingsmodell respektive bör-krav som inte utvärderats anges följande. Utvärderingen är gjord utifrån förutsättningarna i förfrågningsunderlaget, dvs. den lägsta sammanlagda klickkostnaden. För att säkerställa utfallet av den ursprungliga utvärderingen har en extra utvärdering genomförts varvid samtliga volymintervall i sammanställningen har tagits med, även upp till nivån 3 miljoner kopior. Därmed framträder även viktningen än mer på grund av volymskillnaderna mellan svartvitt och fyrfärg. Resultatet av denna extra utvärdering visar att den inbördes ordningen mellan anbudsgivarna inte förändras, utan den leverantör som tilldelats upphandlingen kvarstår likväl som vinnare.

Bolagets invändningar om den praktiska tillämpningen av avtalet omfattar den framtida relationen mellan leverantör och kund. Vad som kan hända under avtalsperioden hör inte hemma i detta sammanhang. Det som ska avhandlas torde vara själva upphandlingen fram till dess att denna del avslutas.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det inte har funnits någon otydlighet i anbudsförfrågan. Dels har kommunen gjort fem stycken förtyd-

liganden baserat på inkomna frågor från anbudsgivarna och dels har det funnits en förutsägbarhet i upphandlingen. De extra utvärderingar som har gjorts visar också att flera av bolagets invändningar inte stämmer med verkligheten. Istället förstärks den bild som tidigare vuxit fram avseende anbudsvinnaren.

- Kommunen åberopar extra utvärderingar av bolagets och Trollhättans Kontorsmaskinger AB:s pris/klickkostnader.
- Kommunen åberopar vidare förtydligande 1 - 5, daterade den 23 december 2008, den 7 januari, den 21 januari samt två förtydliganden den 28 januari 2009.
- Kommunen åberopar slutligen en reviderad bilaga av bilaga 6 i anbudsförfrågan betecknad Kravspecifikation för nätverksansluten MFP.

Bolaget har därefter anfört i huvudsak följande.

Utvärderingsmodellen

Vad gäller upphandlingens beräknade volym anger kommunen att det tidigare avtalet avseende kopieringsmaskiner omfattade volymer om tio miljoner utskrifter/kopior per år. I upphandlingsdokumentationen inför detta tidigare avtal, daterat den 23 februari 1999, angavs att "*kommunen garanterar en minimidebitering på 10 miljoner kopior/år*". I den nu aktuella upphandlingen är det dock inte tio miljoner kopior eller klick som ska upphandlas, utan som kommunen har angivit i anbudsinbjudan, en årsförbrukning om ca 3 miljoner utskrifter/kopior. Volymen i ett förfrågningsunderlag från en tidigare upphandling kan inte ligga till grund för utformningen av en utvärderingsmodell i denna upphandling då volymen har förändrats väsentligt.

Kommunen anger att beräknad årsvolym om 3 miljoner utskrifter/kopior kommer från nuvarande leverantörs (bolaget) uppgifter och faktureringar

och bekräftar därmed att den uppskattade årsvolymen i upphandlingen är 3 miljoner utskrifter/kopior och inte 10 miljoner utskrifter/kopior. Detta bekräftas vidare av kommunens förtydligande nr 1 punkt 1, daterat den 23 december 2008, där kommunen svarar att den beräknade årsvolymen är 3 miljoner utskrifter/kopior.

Kommunens i efterhand genomförda extra utvärdering av klickkostnaden upp till 3 miljoner respektive 300 000 utskrifter/kopior saknar helt relevans för bedömningen av upphandlingen. Om kommunens utvärdering i enlighet med utvärderingsmodellen hade baserats på verkliga utskriftsvolymer skulle bolaget ha utformat sitt anbud på annat sätt. Det kan även antas att flera anbudsgivare hade lämnat anbud om utvärderingsmodellen varit utformad på ett annat sätt. Kammarrätten i Göteborg har i mål nr 7304-08 bedömt en utvärderingsmodell som uppvisar liknande fel som den nu aktuella utvärderingsmodellen.

Även utvärderingsmodellens viktning mellan utskrifter/kopior i svartvitt respektive färg saknar verklighetsförankring. Klickkostnaden avseende färgutskrifter/kopior utgör 33 % av utvärderingen (2/6; av de fyra maskintyperna avser fyra svartvitt och två färg) om man utgår från att det är fyra maskintyper, detta trots att färgkopiorna endast utgör ca 10 % av det som upphandlas enligt punkt 22 i Anbudsinbjudan. I kommunens exempel på hur utvärderingsmodellen ska tillämpas tydliggörs färgkopiornas alltför stora vikt. Av exemplet framgår att klickkostnaden avseende färgutskrifter/kopior utgör cirka 75 % av den totala klickkostnaden trots att färgutskrifter/kopior som nämnts endast utgör cirka 10 % av upphandlingen. Sammanfattningsvis strider utvärderingsmodellen mot transparens- och likabehandlingsprincipen samt 1 kap. 9 § LOU.

Maskintyp 1

Kommunens hantering av maskintyp 1 i upphandlingen strider mot transparens- och likabehandlingsprincipen samt 1 kap. 9 § LOU på flera punkter.

- För det första har kommunen i Anbudsinbjudan angivit att maskintyp 1 ska ingå i tjänsten som upphandlas, trots att kommunens avsikt aldrig varit att upphandla denna som en tjänst.
- För det andra har kommunen inte angivit hur utvärderingen av ett eventuellt köp av maskintyp 1 kommer att gå till.
- För det tredje låter kommunen anbudsgivarnas anbud avseende klickpris för maskin typ 1 styra utvärderingen av tjänsten trots att maskintyp 1 inte kommer att ingå i tjänsten i enlighet med kommunens uppgifter.

Bolaget har inget att invända mot att kommunen upphandlar maskintyp 1 genom köp istället för som en tjänst. Det bolaget har synpunkter på är det sätt som kommunen valt att inkludera köpet av maskintyp 1 i upphandlingen samt hur maskintyp 1 påverkar utvärderingen. Kommunen har i sitt yttrande angett att maskintyp 1 inte ska "*ligga i tjänsten*" överhuvudtaget utan köpas rent vid behov. Detta strider dock mot kommunens skrivning i punkt 22 i Anbudsinbjudan, vari det anges att den upphandlande myndigheten "*vill också ha valmöjligheten att kunna köpa maskin 1*". Det strider även mot kommunens egen utvärderingsmodell eftersom maskintyp 1 enligt förfrågningsunderlaget ska ingå i utvärderingen av tjänsten (se exempel avseende maskin 1 i punkt 22 i Anbudsinbjudan och i Anbudsformuläret i bilaga 2 till Anbudsinbjudan där maskin 1 anges). Det framgår således inte av Anbudsinbjudan att maskintyp 1 inte kommer att ingå i tjänsten.

Inte heller framgår det av Anbudsinbjudan, som kommunen har anfört, att maskintyp 1 inte kommer att anslutas till kommunens datanät. Istället anges det att "*dessa mindre maskiner blir som lokal skrivarfunktion med ko-*

pieringsmöjlighet". Det framgår inte heller i Anbudsinbjudan att maskintyp 1 skulle representera en mindre volym eller vara försumbar i sammanhanget. Historiskt sett har maskintyp 1 använts i stor utsträckning och motsvarat en betydande del av kommunens förbrukning. I kommunens egen utvärderingsmodell i förfrågningsunderlaget har maskintyp 1 också samma vikt som maskintyperna 2 – 4. Uttalandet att användandet av maskintyp 1 skulle vara försumbart saknar således verklighetsförankring och strider även mot kommunens eget förfrågningsunderlag. Kommunen uppgift om att maskintyp 1 inte kommer att omfattas av tjänsten som upphandlas gör även att utvärderingsmodellen ger ett än mer missvisande resultat.

Bör-krav som inte utvärderas

Kommunens bör-krav rörande möjligheten att från maskinerna skanna till mapp har inte utvärderats vilket inte är tillåtet (jfr dom från Kr i Sundsvall den 30 november 2005, mål nr 3243-04). Ett bör-krav ska, förutom att utvärderas, även ge någon form av mervärde till anbudet. Bör-krav kan endast användas när det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet ska antas, men eftersom anbudet med lägst pris ska antas i den aktuella upphandlingen omöjliggörs uppställandet av bör-krav. Kommunens agerande i denna del strider därför mot transparensprincipen, likabehandlingsprincipen och 1 kap. 9 § LOU.

Kommunen anger att bör-krav kan vara en del av kvalificeringsfasen och hänvisar till miljöblanketten i bilaga till anbudsinbjudan, men detta är felaktigt. I kvalificeringsfasen ska den upphandlande myndigheten utesluta de anbudsgivare som inte uppfyller de så kallade kvalificeringskraven som ställs i upphandlingen. Leverantörskvalificering ska inte sammanblandas med utvärderingsfasen. De krav som ställs i kvalificeringsfasen, dvs. skakrav, kan endast uppfyllas eller inte.

Ska-krav

Kommunen har vidare valt att bortse från vissa ska-krav vid bedömningen av de olika anbuden. Detta framgår vid en jämförelse mellan kommunens förtydligande nr 3 rörande frågor om punkt 3.3.3 i bilaga 6 till Anbudsinbjudan och punkt 0.2 i samma bilaga. Det framgår av Kammarrättens i Sundsvall dom i mål nr 3243-04 att det inte är möjligt att som i förevarande fall bortse från vissa ska-krav vid bedömningen av anbuden. Ett sådant agerande strider mot transparensprincipen, likabehandlingsprincipen och 1 kap. 9 § LOU.

Praktisk tillämpning av avtalet

Det framgår av EG-domstolens dom i mål nr C-454/06 Presstext Nachrichtenagentur GmbH att även det som kommer att hända under den kommande avtalsperioden är av intresse vid bedömningen av upphandlingen. EG-domstolen anger bl.a. följande i domen (punkt 34):

Ändringar som görs i bestämmelserna i ett offentligt kontrakt under dess löptid ska nämligen anses utgöra en ny upphandling respektive nytt ingående av kontrakt i den mening som avses i direktiv 92/50, om de ändrade bestämmelserna uppvisar betydande skillnader i förhållande till bestämmelserna i det ursprungliga kontraktet och följaktligen visar på en avsikt från parternas sida att omförhandla de väsentliga villkoren i kontraktet.

EG-domstolen uttalar även följande (punkt 35):

En ändring av ett offentligt kontrakt under dess löptid kan anses vara betydande om den innebär att det införs villkor som, om de hade förekommit i det ursprungliga upphandlingsförfarandet, skulle ha gjort det möjligt att godkänna andra anbudsgivare än dem som ursprungligen godkändes eller att anta ett annat anbud än det som ursprungligen antogs.

Kommunen har bekräftat att maskintyp 1 inte kommer att ingå i tjänsten utan kommer att "köpas rent". Mot bakgrund av EG-domstolens ovan

nämnda avgörande innebär detta en betydande skillnad jämfört med hur utvärderingsmodellen är utformad i förfrågningsunderlaget, vari det anges att klickpriset för maskintyp 1 ska beaktas vid utvärderingen av tjänsten. Det står alltså redan nu klart att det offentliga kontraktet mellan kommunen och vinnande anbudsgivare kommer att innebära att maskintyp 1 inte kommer att ingå i tjänsten utan kommer att "köpas rent". Om bolaget och övriga anbudsgivare känt till denna förutsättning skulle de ha lämnat an-
norlunda anbud och anbudsgivare som inte deltagit skulle kunna ha lämnat anbud i det ursprungliga upphandlingsförfarandet. Det skulle därmed ha varit möjligt att anta ett annat anbud än det som ursprungligen antogs. Kommunens hantering av maskintyp 1 innebär en väsentlig förändring av förfrågningsunderlaget jämfört med det upphandlingskontrakt som ska ingås och strider mot transparens- och likabehandlingsprincipen samt 1 kap. 9 § LOU. I övrigt visar det faktum att kommunen gjort fem förtydliganden att upphandlingens underlag är otydligt.

TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER

Av 1 kap. 9 § LOU framgår att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 2 kap. 15 § LOU framgår att med ramavtal avses ett avtal som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer i syfte att fastställa villkoren för senare tilldelning av kontrakt under en given tidsperiod.

Av 5 kap. 2 § andra stycket LOU framgår att vid tilldelning av kontrakt som grundar sig på ett ramavtal får parterna inte väsentligt avvika från villkoren i ramavtalet.

Av 5 kap. 4 § LOU framgår att om ett ramavtal ingåtts med en enda leverantör, ska villkoren i ett kontrakt som grundar sig på ramavtalet överensstämma med villkoren i ramavtalet. Av andra stycket samma paragraf framgår att vid tilldelningen av sådana kontrakt får den upphandlande myndigheten skriftligen samråda med den leverantör som är part i ramavtalet och vid behov uppmana leverantören att komplettera sitt anbud.

Rätten ska, enligt 16 kap. 2 § LOU, besluta att en upphandling ska göras om eller att den får avslutas först efter att rättelse gjorts, om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande bestämmelserna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit skada eller kan komma att lida skada.

LÄNSRÄTTENS BEDÖMNING

Frågan i målet är om, såsom bolaget har anfört, kommunens förfrågningsunderlag och utvärderingsmodell i förevarande upphandling på ett antal punkter strider mot de krav som ställs i LOU. Bolagets invändningar tar sikte på huruvida kommunens förfrågningsunderlag, den s.k. Anbudsinbjudan, uppfyller kravet på att vara så klart och tydligt utformat att en leverantör på grundval av detta kan avgöra vad den upphandlande enheten tillmäter betydelse vid upphandlingen. Bolagets invändningar gäller även huruvida den i upphandlingen använda utvärderingsmodellen uppfyller kravet på att vara utformad på ett sådant sätt att den är ägnad att leda till ett rättvisande resultat. Dessa krav har sin grund i de principer som fastställs i 1 kap. 9 § LOU.

Nämnda krav ska dock även ställas i relation till att de skiftande förhållanden som förekommer i det ekonomiska livet gör att även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte är optimalt utformade får godtas.

Förutsättningen för detta är dock att anbudsgivarna genom förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller får vetskap om vilka omständigheter som kommer att värderas och hur detta kommer att ske. Underlag och modeller i en upphandling får alltså inte bryta mot de principer - bl.a. transparensprincipen och principen om likabehandling - som bär upp lagen om offentlig upphandling (jfr RÅ 2002 ref 50).

Utvärderingsgrunden i upphandlingen är lägsta pris. Detta innebär att kommunen ska tilldela kontraktet till den anbudsgivare, av alla dem som uppfyller kvalificeringskraven och kraven på föremålet för upphandlingen, som har lämnat det lägsta anbudspriset. Det får inte förekomma att ett anbud väljs framför ett annat pga. en omständighet som anbudsgivarna inte i förväg har fått reda på. Det är alltså endast priset som är utslagsgivande vid anbudsutvärderingen.

Bolagets olika invändningar gäller följande.

Utvärderingsmodellen

- Bolaget har anfört att de mycket omfattande utskriftsvolymer i kommunens utvärderingsmodell helt saknar förankring med de verkliga utskriftsvolymer som kommunen anger i Anbudsinbjudan. Den uppskattade årsvolymen i upphandlingen är enligt bolaget 3 miljoner utskrifter/kopior och inte 10 miljoner utskrifter/kopior som kommunen har angett i utvärderingsmodellen.
- Sju av de tio intervallerna i utvärderingsmodellen saknar därmed helt förankring med verkliga utskriftsvolymer och kommer i praktiken aldrig att tillämpas under avtalstiden. Trots detta har ett pris i intervall 10 samma vikt i utvärderingsmodellen som ett pris i intervall 1.
- Kommunens utvärderingsmodell är inte anpassad till att 90 % av årsförbrukningen avser svartvita utskrifter/kopior medan 10 % avser fyr-

färgsutskrifter/kopior. Priset för fyrfärgsutskrifter/kopior får en avsevärt högre vikt än pris för svartvita utskrifter/kopior i utvärderingsmodellen vilket resulterar i ett orimligt genomslag på den totala klickkostnaden.

Det framgår av handlingarna att kommunen vid tidigare upphandlingar har garanterat en minimidebitering om 10 miljoner utskrifter/kopior per år. Vid den nu aktuella upphandlingen har kommunen i punkt 22 i Anbudsinbjudan angett att för att anbudsgivare ska kunna få en kalkylerbar volym att utgå från vid beräkningen av anbud så beräknas en årsvolym om ca 3 miljoner utskrifter/kopior. Kommunen har angett att den nu beräknade lägre volymen har sin grund i att kommunen blivit Emas-verifierad och att den är baserad på tidigare effektuerade faktureringar från den nuvarande leverantören, dvs. bolaget.

Kommunen har även i Bilaga 2 Anbudsformulär lämnat detaljerade uppgifter från förra avtalsåret avseende beräknade volymer för samtliga maskiner som kommunen använder i enlighet med det befintliga avtalet. Det anges vidare att dessa uppgifter ska ses som en hänvisning då andra volymer kan förekomma i kommande avtal. Därutöver har kommunen i sitt förtydligande nr 1 punkt 1 återigen angett att den beräknade årsvolymen är 3 miljoner utskrifter/kopior.

I punkt 44 i Anbudsinbjudan framgår det hur utvärderingen av anbud från de anbudsgivare som klarat kvalificeringskraven ska genomföras. Det ges även exempel på hur utvärderingsmodellen kommer att tillämpas vid beräkningen av den sammanlagda klickkostnaden för de olika maskintyperna, både vad gäller utskrifter/kopior i svartvitt och i färg. Det framgår att vad gäller maskintyper för svartvitt är utvärderingsmodellen uppdelad i tio intervall om en miljon utskrifter/kopior vardera upp till volymen 10 miljoner utskrifter/kopior. Motsvarande intervall i utvärderingsmodellen gäller för

maskintyper för färg, men varje intervall är begränsat till 100 000 utskrifter/kopior vardera upp till volymen 1 miljon utskrifter/kopior. Med utgångspunkt i det klickpris som anbudsgivarna har angett i det första intervallet har anbudsgivarna därefter angett hur stor rabatt som kan dras av från klickpriset i därpå följande nio intervall. I punkt 22 i Anbudsinbjudan anges att utskrifter/kopior i svartvitt uppskattas till 90 % av årsvolymen medan resterande 10 % utgörs av utskrifter/kopior i färg. När denna fördelning jämförs med kommunens beräknade totala årsvolym om 3 miljoner utskrifter/kopior framgår det att svartvitt står för 2,7 miljoner medan 300 000 utskrifter/kopior är i färg.

Bolaget anser att det av handlingarna framgår att den uppskattade årsvolymen i upphandlingen är 3 miljoner utskrifter/kopior och inte 10 miljoner och att utvärderingsmodellen därmed är felaktigt utformad eftersom den omfattar årsvolymer som i praktiken inte kommer att realiseras. Enligt länsrättens mening framgår det dock tydligt att kommunens uppgift om 3 miljoner utskrifter/kopior per år är en uppskattning och inte ett fastställt tak på förbrukningen. Årsförbrukningen kan således komma att överstiga denna volym. Även mot bakgrund av att kommunens tidigare upphandlade årsvolymer har omfattat 10 miljoner utskrifter/kopior är kommunens önskemål om prissättning även för volymer som överstiger 3 miljoner utskrifter/kopior rimlig.

Kommunen kunde möjligen i Anbudsinbjudan ha betonat på ett något tydligare sätt att nivå ett till tre av de tio nivåerna i utvärderingsmodellen har störst betydelse vid beräkningen av klickkostnaden för såväl utskrifter/kopior i svartvit som för färg, dvs. upp till 3 miljoner respektive 300 000 klick. Länsrätten finner dock att det av Anbudsinbjudan och kommunens underlag i övrigt framkommer med tillräcklig tydlighet inom vilka volymintervall som kommunen har det huvudsakliga behovet av utskrifter/kopior. Med utgångspunkt i detta material måste bolaget och övri-

ga anbudsgivare ha kunnat förutse vilka intervall i förhållande till varje maskintyps klickkostnad som har haft störst betydelse för att kunna erbjuda ett konkurrenskraftigt anbud. Det kan även noteras att kommunens beräkning av att årsförbrukningen uppgår till ca 3 miljoner utskrifter/kopior enligt obestridda uppgifter bygger på faktureringar från den nuvarande leverantören, dvs. bolaget. Därmed måste bolaget såsom nuvarande leverantör anses inneha goda kunskaper både om kommunens tidigare upphandlade volymer och om de volymer som kommunen i praktiken har utnyttjat. Även om utvärderingsmodellen innehåller volymintervall som uppgår till 10 miljoner respektive 1 miljon utskrifter/kopior har bolaget således inte visat att detta förhållande i sig medför att utvärderingsmodellen inte kan anses vara ägnad att leda till ett rättvisande resultat.

Kommunen har som nämnts i punkt 44 i Anbudsinbjudan redovisat utformningen av utvärderingsmodellen och där även exemplifierat hur klickkostnaden för svartvita respektive färgutskrifter/kopior påverkar den sammanlagda klickkostnaden. Av exemplen framgår tydligt att klickkostnaden för färgutskrifter/kopior är väsentligt högre än för svartvita utskrifter/kopior och att denna viktning även får ett betydande genomslag på den totala klickkostnaden. Det måste därför anses ha framgått tillräckligt tydligt för varje anbudsgivare att det varit nödvändigt att bedöma på vilken affärsmässig nivå man har haft att prissätta färgutskrifter/kopior och att vald prisnivå även får ett väsentligt genomslag på den totala klickkostnaden. Länsrätten finner således att bolaget i denna del inte har visat att utvärderingsmodellen har sådana brister att ett rättvisande resultat inte har kunnat uppnås eller att kommunen på annat vis har brutit mot bestämmelserna i LOU.

Maskintyp 1

- Bolaget har anfört att kommunen i Anbudsinbjudan angivit att maskintyp 1 ska ingå i tjänsten som upphandlas, trots att kommunens avsikt aldrig varit att upphandla maskintyp 1 som en tjänst.
- Kommunen har inte angivit hur utvärderingen av ett eventuellt köp av maskintyp 1 kommer att gå till eller hur många maskiner av maskintyp 1 som kommunen eventuellt vill anskaffa under avtalstiden.
- Kommunen låter anbudsgivarnas anbud avseende klickpris för maskintyp 1 påverka utvärderingen av tjänsten trots att maskintyp 1 inte kommer att ingå i tjänsten i enlighet med kommunens uppgifter. Om kommunen beslutar sig för att anskaffa sådana maskiner ändras förutsättningarna för upphandlingen eftersom den utgör en funktionsupphandling vari kommunen varken hyr eller köper några maskiner.

Frågan är således om kommunens förhållningssätt till maskintyp 1 har påverkat förutsättningarna för upphandlingen i den omfattning som bolaget har anfört. Av handlingarna framgår att kommunen efterfrågar klickpriset för maskintyp 1 liksom för maskintyp 2, 3 och 4 inom ramen för funktionsupphandlingen. Kommunen vill även ha valmöjligheten att kunna köpa maskintyp 1 och har därför efterfrågat ett rent anskaffningspris på denna maskintyp, men har angett att detta anskaffningspris inte kommer att tas med i utvärderingen av upphandlingen. Kommunen har angett att det när upphandlingen startades saknades uppgift om det exakta behovet av dessa maskiner men att det antal som det kan bli fråga om är försumbart i sammanhanget. Kommunen har vidare angett att anskaffningspriset på maskintyp 1 efterfrågades för att bolaget som nuvarande leverantör har framfört att det inte går att få lönsamhet i mindre maskintyper med mycket låg volym och för att kommunen inte ska behöva genomföra ytterligare en upphandling.

Länsrätten delar bolagets uppfattning om att det finns oklarheter i denna del. Det har inte framkommit om, när och i vilken omfattning kommunens valmöjlighet att kunna köpa maskintyp 1 överhuvudtaget kommer att aktualiseras och det saknas därför tillräckligt underlag för att anbudsgivarna ska kunna lämna ett affärsmässigt rimligt pris i denna del. Länsrätten delar dock inte bolagets inställning om att det förhållandet att kommunen efterfrågat pris på maskintyp 1 för eventuella köp i ett senare skede i sig kan anses nollställa det behov av maskintyp 1 som kommunen har angett inom ramen för upphandlingen. Det är heller inte möjligt att dra slutsatsen att maskintyp 1 överhuvudtaget inte är att anse som en del av den upphandlade tjänsten eller att anbudsgivarnas anbud avseende klickpriset för maskintyp 1 skulle påverkas.

Det kan även konstateras att utvärderingsgrunden för upphandlingen är, som tidigare nämnts, lägsta pris. De anbud som anbudsgivare lämnar avseende anskaffningspriset för maskintyp 1 kan därmed, oavsett prisnivå, inte påverka utfallet av upphandlingen eftersom detta avgörs av vilket anbud som har lägst totala klickkostnad för maskintyperna 1 – 4. Även om länsrätten delar inställningen att kommunens begäran om anskaffningspris för maskintyp 1 inte är lämplig att förlägga inom ramen för den aktuella funktionsupphandlingen har bolaget varken visat att denna omständighet har påverkat bolagets anbud rörande det sammanlagda klickpriset för maskintyp 1 – 4, eller visat att detta förhållande på annat vis har orsakat bolaget skada. Länsrätten finner således att bolaget inte heller i denna del har visat att det i upphandlingen har förekommit sådana brister att ett rättvisande resultat inte har kunnat uppnås eller att kommunen på annat vis har brutit mot bestämmelserna i LOU.

Bör-krav

- Bolaget har anfört att kommunen i Anbudsinbjudan har ställt ett par bör-krav vilka inte har utvärderats och att detta inte är tillåtet
- Bör-krav kan endast användas när det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet ska antas, men eftersom anbudet med lägst pris ska antas i den aktuella upphandlingen omöjliggörs uppställandet av bör-krav.
- Genom att kommunen har angett bör-krav utan att göra en utvärdering av dessa strider agerandet mot transparensprincipen, likabehandlingsprincipen och 1 kap. 9 § LOU.

Begreppen ”ska-krav” och ”bör-krav” förekommer inte i LOU utan utgör begrepp som utvecklats vid tillämpningen av upphandlingsreglerna. Med bör-krav avses krav som inte nödvändigtvis måste vara uppfyllda för att ett anbud ska kunna utvärderas. Bör-kraven i kravspecifikationen anknyter normalt till utvärderingskriterierna, dvs. hur väl ett anbud uppfyller bör-kraven bedöms oftast inom ramen för anbudsutvärderingen. Eftersom utvärderingsgrunden i den aktuella upphandlingen är lägsta pris görs dock inte någon bedömning av utvärderingskriterier. Det är som nämnts endast priset som är utslagsgivande vid anbudsutvärderingen

Länsrätten delar således bolagets bedömning att det saknas möjlighet att ta hänsyn till bör-krav i upphandlingen mot bakgrund av att kommunen angett lägsta pris som utvärderingsgrund. Även om det därmed inte är möjligt att ställa bör-krav i den aktuella upphandlingen har kommunens bör-krav dock inte lagts till grund för bedömningen av vilken leverantör som har angett lägsta totala klickkostnad. Bolaget har inte angett att man i någon del har anpassat sitt anbud efter angivna bör-krav, att en sådan anpassning har haft en påverkan på bolagets totala klickkostnad eller att bör-kraven i övrigt har haft någon påverkan på upphandlingen. Då bolaget därmed inte har visat att skada har uppstått genom kommunens införande av bör-krav

finns det därför inte heller i denna del skäl för att upphandlingen ska göras om.

Ska-krav

- Bolaget har i ett senare yttrande anført att kommunen har valt att bortse från vissa ska-krav.
- Detta framgår enligt bolaget vid en jämförelse mellan kommunens förtydligande nr 3 rörande frågor om punkt 3.3.3 i Anbudsinbudans bilaga 6 och punkt 0.2 i samma bilaga.
- Kommunens agerande strider mot transparensprincipen, likabehandlingsprincipen och 1 kap. 9 § LOU.

I Anbudsinbudans bilaga 6 punkt 0.2 anges att anbudsgivarna i några fall ombeds redovisa fördjupad information som inte utgör underlag för anbudsvärderingen, men som kan komma – i det fall avtal tecknas – att betraktas som ett åtagande från anbudsgivarens sida. Detta sker genom att anbudsgivare uppmanas att Ange, Beskriva eller Redovisa informationen under kravets rubrik. Det är ett ska-krav att detta utförs av anbudsgivaren. I punkt 3.3.3 samma bilaga ombeds anbudsgivare att lämna information på angivet vis avseende sex olika aspekter inom området Centralt Management. I förtydligande nr 3 anger kommunen att punkt 3.3.3 inte innehåller några ska-krav och heller inga bör-krav och eftersom de inte har någon vikt vid en utvärdering så kan anbudsgivare avstå från att svara.

I likhet med bolaget finner länsrätten att kommunen, efter det att förfrågningsunderlaget har fastställts, har utelämnat det ska-krav som angetts i Anbudsinbudans bilaga 6 punkt 0.2 och som, trots kommunens senare förtydligande, enligt lydelsen i punkt 0.2 även måste anses omfatta punkt 3.3.3 i samma bilaga. Det framgår emellertid att denna förändring av förfrågningsunderlaget har gjorts före kvalificeringsfasen och har inte medfört

att underlaget har ändrats i något väsentligt avseende. Bolaget har heller inte visat att man lidit någon skada till följd av denna förändring och därför finns det inte heller i denna del skäl för att upphandlingen ska göras om.

Framtida tillämpning av avtalet

Upphandlingen omfattar ett ramavtal. Mot bakgrund av reglerna i 5 kap. 2 § och 4 § LOU får de villkor som legat till grund för ramavtalet inte ändras väsentligt utan måste ligga till grund för det slutliga kontraktet. Det finns dock möjlighet att i ett senare skede precisera och konkretisera villkoren i ramavtalet. I den nuvarande upphandlingen har detta kommit till uttryck i punkt 22 i Anbudsinbjudan, vari kommunen har angett att för att leverantören ska kunna tillhandahålla de rätta maskinstorlekarna och antalet maskiner för att uppnå den mest kostnadseffektiva lösningen för båda parter krävs en ordentlig genomgång med beställare och leverantör i samband med avrop på kommande tecknat ramavtal.

Bolaget har anfört att även det som kommer att hända under avtalsperioden är av intresse vid länsrättens prövning. Bolaget menar att eftersom anbudsgivarna enligt utvärderingsmodellen kan ha en differentierad prissättning avseende de olika maskintyperna medför detta att vinnande leverantör i samband med ovan nämnda genomgång kommer att utnyttja sin förhandlingsstyrka för att förhandla sig till ett så högt pris som möjligt genom val av maskintyper. Bolaget har därför jämfört det klickpris som den vinnande anbudsgivaren har lämnat på maskintyp 1 – 4 med bolagets motsvarande klickpris och kommit fram till att beroende på vilka maskintyper som slutligen förhandlas fram vid den senare genomgången är det möjligt att bolaget hade kunnat erbjuda ett bättre pris. Detta visar enligt bolaget att utvärderingsmodellen saknar verklighetsförankring och inte kan leda till ett rättvisande resultat. Länsrätten kan dock konstatera att denna senare förhandlingssituation även hade förelegat på samma villkor om bolaget eller någon

annan anbudsgivare hade vunnit upphandlingen. Den kommande genomgången av ramavtalet och följderna därav, bl.a. vilka maskintyper som slutligen kommer att utnyttjas, måste således anses omfattas av den precisering och konkretisering av villkoren i ramavtalet som medges enligt nämnda 2 § och 4 § LOU.

Bolaget har vidare anfört att kommunen skulle kunna ha undvikit problematiken kring den differentierade prissättningen av de olika maskintyperna genom att endast fråga efter pris på utskrifter/kopior för svartvit respektive färg utan att blanda in olika maskintyper. Mot bakgrund av kommunens uttalade behov av olika maskintyper, vilket kommer till uttryck i Anbudsinbjudan och övrigt underlag, framstår denna invändning som mindre befogad. Kommunens behov av att med iakttagande av de grundläggande principerna utforma upphandlingen efter sina behov gör att det således har varit fullt rimligt för kommunen att efterfråga klickpris på specificerade maskintyper.

Länsrätten finner således att bolaget i denna del inte har visat att kommunen har brutit mot bestämmelserna i LOU och det finns därför inte skäl för att upphandlingen ska göras om

Övrigt

Bolaget har anfört att det faktum att 22 presumtiva anbudsgivare begärt ut kommunens Anbudsinbjudan men att endast tre inkommit med anbud talar för att majoriteten av leverantörerna på den aktuella marknaden uppfattat att utvärderingsmodellen saknar verklighetsförankring. Länsrätten finner dock att enbart detta förhållande i sig inte utgör grund för en sådan slutsats.

Bolaget har även anfört att det faktum att kommunen gjort fem förtydliganden visar att kommunens förfrågningsunderlag, dvs. Anbudsinbjudan,

är otydligt. En upphandlande enhet har dock möjlighet att förtydliga sitt förfrågningsunderlag så länge inte detta därmed förändras i något väsentligt avseende. Länsrätten finner således att förekomsten av fem förtydliganden inte i sig utgör grund för bolagets påstående om otydlighet.

Sammanfattning

Det har visserligen framkommit vissa brister i kommunens Anbudsinbjudan, men dessa har varken varit av sådan art eller omfattning att kraven i LOU kan anses ha åsidosatts. Inte heller i övrigt har det visats att kommunens förfarande vid upphandlingen strider mot de krav som ställs i LOU.

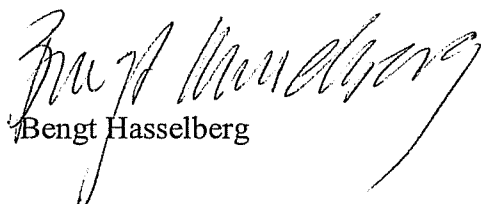
Länsrätten finner således att det av Anbudsinbjudan och övrigt redovisat underlag framstår som tillräckligt klart och tydligt för en anbudsgivare vad kommunen har ansett vara av betydelse vid upphandlingen. Bolaget har heller inte visat att kommunens utvärderingsmodell är utformad på ett sådant sätt att den inte är ägnad att leda till ett rättvisande resultat. Alla rimligt informerade och omsorgsfulla anbudsgivare har enligt länsrättens mening kunnat tolka kriterierna i utvärderingsmodellen på samma sätt. Detta har i synnerhet gällt för bolaget som i sin position som nuvarande leverantör måste anses ha haft ett kunskapsövertag gentemot övriga anbudsgivare.

Principerna om transparens och likabehandling har tillgodosetts genom utvärderingsmodellen liksom kraven i 1 kap. 9 § LOU. Det finns därmed inte skäl för att upphandlingen ska göras om i enlighet med bolagets yrkande. Även om bolaget inte har yrkat om en sådan åtgärd har länsrätten även möjlighet att besluta att upphandlingen inte får avslutas förrän efter det att rättelse har gjorts. Länsrätten finner dock att det även saknas skäl för en sådan åtgärd. Framställningen ska därför avslås.

Särskilda upplysningar

Länsrättens interimistiska beslut av den 4 mars 2009 upphör härmed att gälla och en ny tio-dagarsfrist börjar löpa. Det innebär att om upphandlingskontrakt tecknas eller föreligger efter den nya fristens utgång kan rätten till domstolsprövning upphöra. Detta gäller även om överklagande kommer in inom den i bilagan angivna besvärstiden tre veckor.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1b)

Bengt Hasselberg

/RS

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga länsrättens beslut skall skriva till Kammarrätten i Göteborg.

Skrivelsen skall dock skickas eller lämnas till länsrätten.

Överklagandet skall ha kommit in till länsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande skall kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill länsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står länsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande skall innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom skall adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift om länsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av länsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen skall vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till länsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud skall denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.